

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975) [www. economy.nauka.com.ua](http://www.economy.nauka.com.ua) | № 7, 2020 | 30.07.2020 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2020.7.72](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.7.72)

УДК 351.773

*О. Є. Бурцева,
к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту,
«Донбаська державна машинобудівна академія», м. Краматорськ
ORCID ID: 0000-0002-8916-7151*

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ДІЄВИЙ ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ

*O. Burtseva
PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management,
"Donbass State Engineering Academy", Kramatorsk*

PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP AS AN EFFECTIVE TOOL OF MEDICAL SERVICES MARKET REGULATION

У статті зазначено, що ринок і держава, доповнюючи функціонально одне одного, може розв'язувати суперечності сумісно-розділеної праці в розвинених формах взаємодії її складових інституційно за рахунок державно-приватного партнерства. Обґрунтовано застосування державно-приватного партнерства шляхом співставлення доходів та капітальних видатків державного та місцевих бюджетів, державних витрат на охорону здоров'я. З'ясовано, що наслідки змін у системі охорони здоров'я нерозривно пов'язані з інвестиціями в медичний сектор. Розкрито сутність концептуальних засад державно-приватного партнерства, а саме: форми державно-приватного партнерства, методи та механізми реалізації. На основі аналізу існуючих методів державного регулювання ринку медичних послуг доведено, що державно-приватне партнерство може доповнити перелік інструментів в рамках непрямих стимулюючих економічних методів. Зазначено, що ефективність реалізації державно-приватного партнерства залежить від поєднання фінансування, трудового та інтелектуального потенціалу стосовно спільної реалізації проекту. Наведено схему поєднання та узгодження цільових орієнтирів сторін державно-приватного партнерства. Висвітлено стримуючі фактори для впровадження та розвитку приватно-державного партнерства. Обґрунтовано переваги використання державно-приватного партнерства як дієвого інструменту регулювання ринку медичних послуг.

The article states that the peculiarities of public-private partnership are insufficiently covered and its advantages of application as an effective tool for regulating the market of medical services in the process of decentralization are revealed. In this regard, the article emphasizes that the market and the state, complementing each other functionally, can resolve the contradictions of joint work in the developed forms of interaction of its components institutionally through public-private partnership. The article substantiates the use of public-private partnership by comparing revenues and capital expenditures of state and local budgets, public health expenditures. It was found that due to the current policies on the distribution of own revenues and significant opportunities to set priorities

for local expenditures, the role of local funding in the total income of service providers varies greatly between regions and within them; The consequences of changes in the health care system are inextricably linked to investments in the medical sector. The essence of the conceptual principles of public-private partnership, regulation of relations in the field of public health, namely: forms of public-private partnership, methods and mechanisms of implementation are revealed. Based on the analysis of existing methods of state regulation of the market of medical services, it is proposed to conclude that public-private partnership can supplement the list of instruments in the framework of indirect stimulating economic methods aimed at expanding the market of goods and services and improving their quality. It is noted that the effectiveness of public-private partnership depends on a combination of funding, labor and intellectual potential for the joint implementation of the project. The scheme of combination and coordination of target landmarks of the parties of public-private partnership is given. The factors that are restraining for the implementation and development of public-private partnerships have been identified. The advantages of using public-private partnership as an effective tool for regulating the market of medical services are substantiated.

Ключові слова: державно-приватне партнерство; ринок медичних послуг; методи державного регулювання; стримуючі фактори впровадження; переваги використання державно-приватного партнерства; державні витрати; витрати місцевого бюджету; проект.

Keywords: public-private partnership; the market of medical services; methods of state regulation; restraining factors of implementation; advantages of using public-private partnership; state expenses; expenses of the local budget; the project.

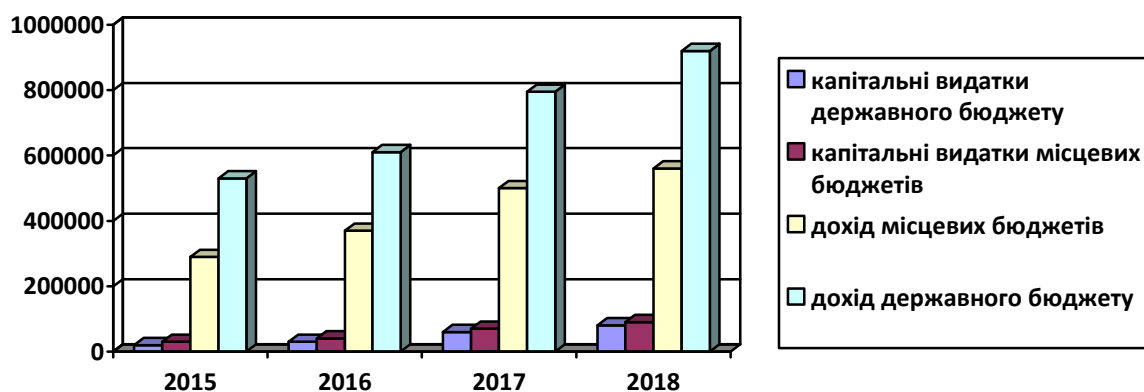
Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Дослідженням особливостей державного регулювання сфери охорони здоров'я в Україні завжди приділяється багато уваги. Оскільки основною метою соціально-економічного розвитку держави є покращення здоров'я населення, побудова здорової нації, здорового суспільства. Тому, удосконалення системи охорони здоров'я є одним із пріоритетних напрямків реалізації стратегії соціально-економічного розвитку будь-якої країни. Найкращою подією у 2018 році став початок медичної реформи, яка має закінчитися у 2020 році. З огляду на це, можна сказати, що українська медична система перебуває в процесі змін та інституціональних перетворень. У зв'язку з цим, регулювання ринку медичних послуг, розроблення механізмів реалізації конституційних гарантій громадян щодо охорони здоров'я і створення надійної системи захисту їх прав – це нагальні питання сьогодення, які потребують значної уваги держави та актуалізують дослідження науковців з цього приводу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні напрацювання з регулювання ринку медичних послуг висвітлювалися в роботах провідних вітчизняних та зарубіжних науковців, серед яких В.В. Круглов [1] у своєму дослідженні розкрив теоретико-методологічні основи формування механізмів державного регулювання розвитку державно-приватного партнерства в Україні, охарактеризував його сучасний стан та проблеми розвитку в умовах реформування суспільних відносин; Іванов Ю.Б. [2] висвітлив сутність та проблеми забезпечення національної безпеки охорони здоров'я в Україні на сучасному етапі розвитку національної економіки; Борщ В.І. [3] дослідив та проаналізував природу державно-приватного партнерства як прогресивної форми інноваційно-інвестиційного механізму в сфері охорони здоров'я України; Васечко Л. [4], яка у своєму дослідженні висвітлила питання законодавчого регулювання державної політики України у сфері охорони здоров'я та інші. Враховуючи усі напрацювання науковців та значну увагу, яка приділяється реформуванню системи охорони здоров'я України в цілому, на наш погляд, недостатньо висвітлено особливості державно-приватного партнерства та розкрито його переваги застосування як дієвого інструменту регулювання ринку медичних послуг в процесі децентралізації.

Метою статті є дослідження особливості застосування державно-приватного партнерства; навести характеристику форм та методів державно державного регулювання ринку медичних послуг; обґрунтувати необхідність застосування державно-приватного партнерства як дієвого інструменту регулювання ринку медичних послуг в процесі децентралізації.

Результати дослідження. Одним із найважливіших напрямків державної політики є економічний розвиток України. Він, безумовно, базується на досягненні високої якості життя громадян, інфраструктури та конкурентоспроможності держави на світовому ринку. Реалізація економічної політики залежить від ефективності економічних систем, їх здатності досягати цілей та результатів.

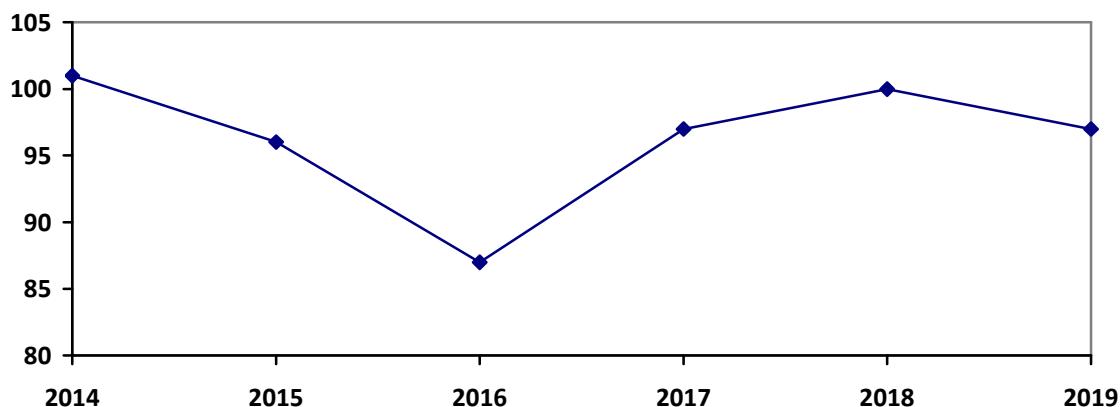
Безперечно, основні напрями та інструментарій розвитку економіки передбачають стратегічні державні документи: “Стратегія сталого розвитку “Україна - 2020”; Урядова програма 2015 р.; Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року; Закон України “Про засади внутрішньої і зовнішньої політики”; Закон України “Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення” та ін. Поточна економічна політика в країнах з низьким рівнем доходу повинна забезпечувати макроекономічну стабільність, сприяти розвитку приватного сектору, у тому числі шляхом зміцнення прав інвесторів та верховенства права, зменшувати витрати на ведення бізнесу, інвестувати в інфраструктуру та відкритість для торгівлі, що допоможе посилити інвестиційні залучення та зростання. У свою чергу ринок і держава, доповнюючи функціонально одне одного, може розв’язувати суперечності сумісно-розділеної праці в розвинених формах взаємодії її складових інституційно за рахунок державно-приватного партнерства. На рис. 1 показано доходи державного та місцевого бюджетів та капітальні видатки державного та місцевого бюджетів в Україні [1].

Рис. 1. Доходи та капітальні видатки державного та місцевих бюджетів
Джерело: побудовано автором на основі [1,4,5]

На рис. 1 показано доходи державного та місцевого бюджетів та капітальні видатки державного та місцевого бюджетів в Україні. Щодо показників капітальних видатків за рахунок бюджетних коштів, то бачимо, що, враховуючи процеси децентралізації, капітальні видатки з місцевих бюджетів перевищують аналогічні видатки з державного бюджету. Але в цілому, потреби на розбудову інфраструктури як на державному, так і на місцевому рівні перевищують бюджетні можливості, тому альтернативою стає залучення вітчизняних та іноземних інвесторів до проектів у межах державно-приватного партнерства [5].

Державні витрати на охорону здоров’я залишилися приблизно однаковими в реальному вираженні на душу населення з моменту початку реформ, і відскочили до рівня, який спостерігався у 2014 році. Щоб зменшити дефіцит загального державного бюджету та відновити макрофіскальну стабільність у 2015-2016 роках уряд був змушений значно скоротити витрати на охорону здоров’я (зі 101 долара США у 2014 році до 87 доларів США у 2016 році в постійних цінах 2018 року, виражених в доларах США) (Рис. 2). Податкова реформа, запроваджена у 2015 році, значно зменшила податкові внески до фондів соціального захисту, тим самим збільшивши дефіцит пенсійного фонду до 5% ВВП. Щоб забезпечити соціальний захист бідним та незахищеним верствам населення через більш високі тарифи на газ, було запроваджено субсидії на опалювання та житлово-комунальні послуги. Як наслідок, витрати на соціальний захист зросли з 8,4% ВВП у 2015 році до 10,3% у 2016 році, тоді як видатки в усіх інших секторах суттєво скоротилися.

Рис. 2. Державні витрати на охорону здоров’я у доларах США, 2014-2019 роки [10]

В контексті реформи децентралізації, що затверджена в 2014 році, важливо правильно позиціонувати реформу фінансування системи охорони здоров'я. Зважаючи на чинні політики щодо розподілу власних доходів та значні можливості визначення пріоритетів для місцевих витрат, роль місцевого фінансування у загальному доході надавачів послуг, як виявилось, сильно відрізняється між регіонами та в них. Реформи фіскальної децентралізації зменшили субсидії з центрального рівня для деяких районів. А це може розширити нерівність між регіонами та в них. Зростання ВВП в Україні є сильно концентрованим (тобто означає, що деякі регіони ростуть дуже швидко, а інші взагалі не ростуть, або не мають навіть негативного зростання), а ступінь цієї концентрації значно вище середнього значення Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). У цьому контексті пулінг ресурсів, включаючи медичні субвенції, з боку закупівельного агентства на центральному рівні відіграватиме вирішальну роль у зменшенні міжрегіональних нерівностей в наданні прав та доступу до медичних послуг [10].

Одним з найсильніших принципів реформи охорони здоров'я є створення економічного центру та багатоукладної системи охорони здоров'я, яка полягає у створенні приватної системи охорони здоров'я у партнерстві з державним сектором. Слід зазначити, що сьогодні в Україні фактично ці два сектори охорони здоров'я вже існують - державний, який фінансується з державного та місцевих бюджетів, та недержавний, який має додаткові (позабюджетні) джерела фінансування.

Наслідки змін у системі охорони здоров'я нерозривно пов'язані з інвестиціями в медичний сектор: обладнання та технічна база закладів охорони здоров'я, сучасне обладнання та його якісне та своєчасне обслуговування, зміни інфраструктури для вдосконалення мережевих закладів регіональних служб охорони здоров'я тощо.

Зрозуміло, що лише місцевих бюджетів буде недостатньо. У розвинених країнах Європейського Союзу цю проблему вирішили за рахунок залучення капіталу з приватного сектора економіки, а саме: широкого впровадження різних моделей державно-приватного партнерства у сфері охорони здоров'я. Тому, і в Україні повинні існувати відповідні плани та розроблятися програми залучення фінансів, в тому числі шляхом реалізації державно-приватного партнерства.

Державно-приватне партнерство, як економічна взаємодія державного та приватного секторів економіки, на відміну від традиційних відносин, формує особливі методи власності, фінансування та управління на різних рівнях економіки, в різних галузях та сферах життєдіяльності.

Як і інші види економічної діяльності, державно-приватне партнерство підпорядковується певним законам, які відповідають інтересам сторін. Крім того, вибір форми та моделі взаємодії відіграє важливу роль в ефективному впровадженні державно-приватного партнерства, оскільки кожна не тільки має переваги та недоліки, але й застосовується за певних обставин.

Наявні форми державно-приватного партнерства для сфери охорони здоров'я [6]:

- концесійний договір (Закон України «Про концесію» від 3 жовтня 2019 року). Це договір, відповідно до якого уповноважений орган виконавчої влади чи орган місцевого самоврядування (концесіодавець) надає на платній та строковій основі суб'єктові підприємницької діяльності (концесіонеру) право створити (побудувати) об'єкт концесії чи суттєво його поліпшити та (або) здійснювати його управління (експлуатацію) відповідно до цього Закону з метою задоволення громадських потреб;

- договір управління майном (Закон України «Про державно-приватне партнерство» від 1 липня 2010 року);

- договір про спільну діяльність (Закон України «Про державно-приватне партнерство» від 1 липня 2010 року).

Реалізація завдань державного регулювання економіки на практиці забезпечується за допомогою різноманітних методів. Методи державного регулювання економіки - це способи впливу держави на сферу підприємництва, інфраструктуру ринку, некомерційний сектор економіки з метою створення умов їхнього ефективного функціонування відповідно до напрямів державної економічної політики [7].

Аналізуючи підходи вчених до класифікації методів державного регулювання ринку медичних послуг та сутність інструментів, які можуть бути застосовано, можна зробити висновок про те, що державно-приватне партнерство може доповнити перелік інструментів в рамках непрямих стимулюючих економічних методів, що спрямовані на розширення ринку товарів та послуг та підвищення якості їх надання.

Ефективність реалізації державно-приватного партнерства залежить від поєднання фінансування, трудового та інтелектуального потенціалу стосовно спільної реалізації проекту. Протягом реалізації проекту, кожним із партнерів переслідуються ті або інші цілі співробітництва. Тому, можуть виникати певні труднощі стосовно взаємоузгодження інтересів обох партнерів, а саме: розділення власності, розподіл ризиків, розподіл і привласнення прибутків, вигід від реалізації проектів державно-приватного партнерства.

У сфері охорони здоров'я державне управління представлено процедурами регуляторного впливу, стосовно вирішення правових, адміністративних, економічних та юридичних питань. Ці процедури у свою чергу складають механізми взаємодії держави з іншими суб'єктами господарювання задля виконання певних соціально-економічних цілей та отримання відповідної вигоди.

Одним із інструментів досягнення соціально-економічних цілей держави у сфері охорони здоров'я та розвитку медицини є державно-приватне партнерство, яке представляє собою угоду про взаємні вигоди.

Головна вигода, яку одержує держава, – реалізація суспільно значущих проектів, на які у неї або відсутні, або не вистачає коштів, або державні органи не в змозі належним чином розпорядитися наявними та/або

запозиченими ресурсами. Головна вигода, яку має приватний партнер, – разовий або постійний прибуток унаслідок реалізації проекту ДПП, державні гарантії, які, у разі проблем з реалізацією проекту, компенсують здійснені витрати (рис. 3).

Рис. 3. Узгодження цільових орієнтирів сторін державно-приватного партнерства

Джерело: побудовано автором на основі [1,8]

Головною метою державно-приватного партнерства є фінансування капіталомістких або малоприбуткових секторів національної економіки. Характеристика державно-приватного партнерства порівняно з іншими механізмами фінансування свідчить про те, що партнери переслідують різні цілі, виконують свої конкретні обов'язки, сторони мають різні стимули.

Держава зацікавлена в зростанні обсягів й поліпшенні якості послуг інфраструктурних і соціально орієнтованих галузей, які надаються населенню і економічним агентам. Приватний сектор прагне стабільно одержувати і збільшувати прибуток. Причому стратегічно мислячий бізнес вибудовує свої пріоритети в першу чергу не просто під розмір прибутків, а в інтересах стійкості одержання доходів від проектів.

При цьому обидві сторони зацікавлені в успішному здійсненні проектів в цілому. Проекти державно-приватного партнерства найчастіше активізують залучення іноземних інвестицій у реальний сектор економіки. Особливе значення державно-приватне партнерство має для економіки регіонів в умовах децентралізації, де на його основі відбувається розвиток місцевих ринків капіталу, товарів і послуг[8].

На думку експертів у медичній галузі в Україні є стримуючі фактори для впровадження та розвитку приватно-державного партнерства[9]:

- застереження інвесторів, пов'язані з корупційними ризиками, недосконалим законодавством України, відсутністю гарантії відповідності та виконання договорів;
- обмежений фінансовий потенціал держави, неможливість тривалого інвестування державних коштів;

- відсутність можливості закладами охорони здоров'я надавати медичну допомогу за тарифами на рівні ринкових;
- ціновий демпінг на ринку послуг сервісу техніки з боку підрядників, які не є виробниками. Відсутність сертифікатів виробника, недостатня кваліфікація інженерів компаній запрошених для обслуговування техніки.

Для обґрунтування переваг використання державно-приватного партнерства як дієвого інструменту регулювання ринку медичних послуг схематично зобразимо на рис. 4 потокові процеси що виникають у випадку його застосування.

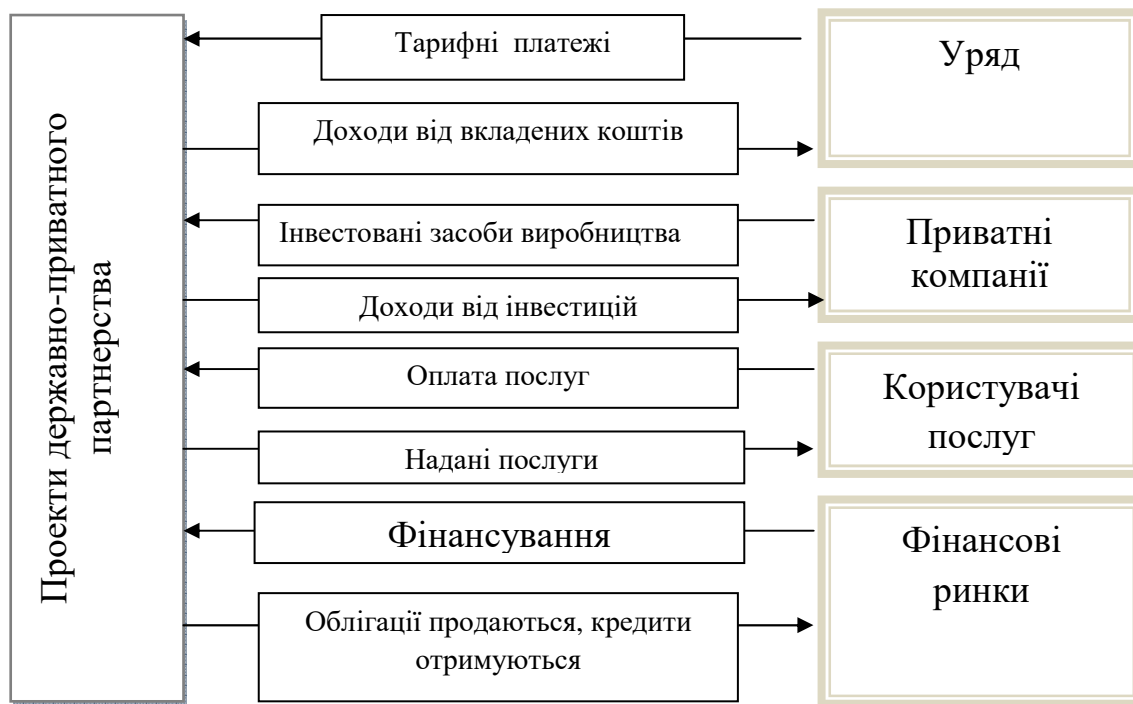

Рис. 4. Потокові процеси, що виникають у випадку застосування приватно-державного партнерства.

Джерело: побудовано автором на основі [8]

Враховуючи, що державно-приватне партнерство передбачає скорочення державних капітальних витрат, короткостроковий ефект державно-приватного партнерства полягає у скороченні загального об'єму державних витрат і бюджетного дефіциту. У довгостроковій перспективі майбутні потоки платежів і виплат приватного сектора також мають бути взяті до уваги. Коли проект реалізований, він зазвичай дешевший у поточних цінах у порівнянні з варіантом реалізації стандартних державних проектів, реалізованих за методом держзакупівель. Наскільки проект буде дешевшим, залежать від відсоткових ставок в обох випадках, а відносний рівень ефективності може бути досягнутий у двох випадках.

Отже, якщо характер підвищення ефективності такий, що уряд одержує більше фінансових вигід від проектів державно-приватного партнерства, чим за допомогою традиційних державних закупівель, чиста приведена вартість (NPV) майбутніх доходів і витрат може бути більш ефективною і, таким чином, реалізація проекту державно-приватного партнерства також більш доцільна.

Висновки. Сьогодні механізм державно-приватного партнерства є украй привабливим для державного і приватного секторів економіки у зв'язку з тим, що він ґрунтується на узгодженні між сторонами підходів до розвитку інфраструктури державного і приватного секторів, а також задоволення їх інтересів. За рахунок об'єднання активів держави з інвестиційними, управлінськими, мотиваційними та іншими ресурсами приватного сектора можна досягти синергетичного ефекту й забезпечити підвищення ефективності використання потенціалу, який знаходиться у розпорядженні суспільства, для вирішення соціально значимих завдань. Взаємозалежність двох секторів веде до зростаючої необхідності взаємодії і кооперації. Державно-приватне партнерство широко використовується для реалізації державних завдань зі створення об'єктів інфраструктури і їх оновлення, включаючи школи, громадський транспорт, охорону здоров'я, автомобільні шляхи, аеропорти, водопостачання, тунелі, порти, мости, музеї, бібліотеки, суди, соціальні будинки, урядові установи.

Розвиток державно-приватного партнерства не є єдиним способом поживлення економічної ініціативи приватного сектору, але поєднання кращих якостей партнерів, спільна відповідальність за соціально важливі проекти, приватне фінансування є на сьогодні досить раціональним і необхідним з точки зору передачі окремих функцій держави та часткового зняття бюджетного навантаження, розвитку приватної ініціативи, інноваційного шляху економіки та забезпечення конкурентоспроможності України. Подальшого удосконалення потребують інституційні засади впровадження механізму реалізації державно-приватного партнерства, що дозволить

запобігти прояву стримуючих факторів розвитку цього інструменту державного регулювання на ринку медичних послуг.

Література.

1. Круглов В. В. Розвиток державно-приватного партнерства в Україні: механізми державного регулювання : монографія Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2019. С.252
2. Ю.Б. Иванов, Ю.В. Бережная Национальная безопасность Украины в сфере здравоохранения: сущность и проблемы обеспечения на современном этапе. *Вестник УрФУ. Серия экономика и управление.* № 3/2012. С.43-49.
3. Борщ В.І. Державно-приватне партнерство як запорука інноваційного розвитку національної галузі охорони здоров'я. *ВІСНИК ЖДТУ. Серія: Економіка, управління та адміністрування.* 2019. № 2 (88). С.156-161. DOI: [https://doi.org/10.26642/jen-2019-2\(88\)-156-161](https://doi.org/10.26642/jen-2019-2(88)-156-161)
4. Васечко Л. Охорона здоров'я населення як складова національної безпеки України. *Публічне право* №4/20 (2015). С.49-53.
5. Звітність. URL : <https://www.treasury.gov.ua/ua/faile-storage/vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu>. (дата звернення : 12.09.2019).
6. Надюк З.О. Механізми державного регулювання ринку медичних послуг в Україні : дис. ... д-ра наук: 25.00.02. 2009
7. Рынок медицинских услуг в Украине. URL : [//inventure.com.ua/analytics/investments/rynok-medicinskih-uslug-v-ukraine](http://inventure.com.ua/analytics/investments/rynok-medicinskih-uslug-v-ukraine) (дата звернення : 12.09.2019).
8. Брайловський І. А. Державно-приватне партнерство як угода про взаємні вигоди. *Наук. записки Острозького національного ун-ту. Серія «Економіка»* 2013. Вип. 24. С. 15–18.
9. Державно-приватне партнерство в медичній галузі України: реалії та перспективи URL : [//rpr.org.ua/news/derzhavno-pryvatne-partnerstvo-v-medychniy-haluzi-ukraini-realii-ta-perspektyvy/](http://rpr.org.ua/news/derzhavno-pryvatne-partnerstvo-v-medychniy-haluzi-ukraini-realii-ta-perspektyvy/) (дата звернення : 25.06.2020).
10. Україна: огляд реформи фінансування системи охорони здоров'я 2016-2019 URL : [//www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0018/425340/WHO-WB-Joint-Report_UKR_Full-report_Web.pdf](http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0018/425340/WHO-WB-Joint-Report_UKR_Full-report_Web.pdf) (дата звернення : 25.06.2020).

References.

1. Kruglov, V.V. (2019), "Development of public-private partnership in Ukraine: mechanisms of state regulation": monograph H.: HarRI NAPA Publishing House "Master", 252 p.
2. Ivanov, Yu.V. (2012), "Careful National Security of Ukraine in the field of health care: the essence and problems of provision at the present stage", *Journal of UrFU. Economics and Management series*, Vol. 3, pp.43-49.
3. Borsch, V.I. (2019), "Public-private partnership as a guarantee of innovative development of the national healthcare sector", *Bulletin of ZhSTU. Series: Economics, Management and Administration*, Vol. 2 (88), pp.156-161. DOI: [https://doi.org/10.26642/jen-2019-2\(88\)-156-161](https://doi.org/10.26642/jen-2019-2(88)-156-161)
4. Vasechko, L. (2015), "Public health as a component of national security of Ukraine", *Public law*, Vol. 4/20, pp.49-53.
5. Reporting, available at: <https://www.treasury.gov.ua/en/faile-storage/vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu>.
6. Nadyuk, Z.O. (2009), "Mechanisms of state regulation of the market of medical services in Ukraine": dis. ... Ph.D.: 25.00.02.
7. "The market of medical services in Ukraine", available at: [//inventure.com.ua/analytics/investments/rynok-medicinskih-uslug-v-ukraine](http://inventure.com.ua/analytics/investments/rynok-medicinskih-uslug-v-ukraine)
8. Brailovsky, I.A. (2013), "Public-private partnership as an agreement on mutual benefits", *Science. Notes of Ostroh National University. Series "Economics"*, Vol. 24, pp. 15–18.
9. "Public-private partnership in the medical field of Ukraine: realities and prospects", available at: [//rpr.org.ua/news/derzhavno-pryvatne-partnerstvo-v-medychniy-haluzi-ukraini-realii-ta-perspektyvy/](http://rpr.org.ua/news/derzhavno-pryvatne-partnerstvo-v-medychniy-haluzi-ukraini-realii-ta-perspektyvy/)
10. "Ukraine: Health Care Financing Reform Review 2016-2019", available at: [//www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0018/425340/WHO-WB-Joint-Report_UKR_Full-report_Web.pdf](http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0018/425340/WHO-WB-Joint-Report_UKR_Full-report_Web.pdf)

Стаття надійшла до редакції 20.07.2020 р.